

حجاب اجباری

نگار سرو علیشاهی

negar.sarvalishahi@yahoo.com

به نظر می رسد رابطه ای میان حجاب اجباری و شکستن ساختار هویت زن در ایران وجود دارد. حکومت اسلامی تلاش می کند هویتی جدید براساس تعریف اسلام از زنان درستکار (صالح) برای زن ایرانی بسازد. تحمیل حجاب به معنای یکسان ساختن زنان است. هدف این یکسان سازی، تخریب فردیت زنان، تهی ساختن آنان از حس منیت، و به موجب آن عدم وجود هویت فردی، و سرانجام عدم فاعلیت زن است. زن ایرانی به نوعی آلت دست اسلامگرایانی قرار گرفت که قصد ویران سازی فاعلیت وی و ساختن هویت او مطابق تمایلات و ایده آل های خود برای زنان در ایران پس از انقلاب داشتند. تعریف اسلام از زن مسلمان درستکار ایشان را به صورت همسران فرمانبردار و در نقش مادر ترسیم می کند و از آنان انتظار دارد بنابر همین تعریف عمل کنند. این خطر وجود دارد که سنگری برای سرکوبی جنسیتی فراهم کنیم: باور به حس زنانگی فطری که همه ما باید به آن بچسبیم تا مبادا ما را درجه دوم بدانند یا زن حقیقی و واقعی ندانند. چنین سازمان هایی مانند جمعیت زنان جمهوری اسلامی دو مفهوم مهم "برابری" و "تفاوت" را در بحث های خود در هم میامیزند. اگرچه تفاوت های جسمی مهمی بین زن و مرد وجود دارد، هر دو از نظر حقوق انسانی برابرند. امکان همزیستی این دو مفهوم وجود دارد. حجاب اجباری، خود واقعی زن را می پوشاند و نوعی یکسان سازی ایجاد می کند که به وسیله آن تفاوت های فردی ناپدید می شود. پس رابطه ای مستقیم بین حجاب اجباری و هویت زن در جامعه مردسالارانه وجود دارد. در این جامعه فرصت های استقلال زن به طور فزاینده ای محدود

می شود. حجاب اجباری موقعیتی فرودست برای زن ایجاد می کند. بنابر منطق اسلام، زنانی که نافرمانی کنند در معرض اشکال گوناگون سرکوب قرار می گیرند. براساس نظریه زیربنایی حجاب، زنان نباید دیده شوند تا خطر آنان برای جامعه مسلمان کاهش یابد چراکه از این دیدگاه، زن منبع وسوسه تلقی می شود.

حجاب به ابزاری برای کنترل جامعه تبدیل شده است. ویژگی اجباری بودن حجاب، باری منفی با خود دارد و زنان را وادار به عدم اطاعت و نافرمانی می کند. در سه دهه ای که از انقلاب اسلامی ایران می گذرد فرهنگ اسلامی حاکم به واسطه حجاب اجباری، عنصر زنانگی زن ایرانی را نادیده گرفته، انکار و نیز تقبیح کرده است تا استقلال و حاکمیت زنان را کاهش دهد. در چنین زمینه سیاسی و فرهنگی، فرصت های اجتماعی محدودی برای زنان وجود دارد تا هویتی برای خود بسازند که بازتاب انتخاب خود آنان باشد.

البته زنان ایرانی از همین فرصت های محدود به بهترین نحو ممکن استفاده کرده اند .

زنان مدافع حقوق بشر و مدافع حقوق زنان در ایران دستگیر، زندانی و از فعالیت شغلی و اجتماعی محروم شده اند. زنان و دختران بسیاری در زندان ها مورد آزار جنسی، شکنجه و توهین قرار گرفته و تعداد زیادی اعدام و سنگسار شده اند. مدارک و گزارش های زیادی وجود دارد که از دخترانی می گوید که به جرائم اجتماعی مانند پوشش نامناسب دستگیر شده و در زندان های جمهوری اسلامی مورد تجاوز قرار گرفته اند.

جمهوری اسلامی این خشونت ها و زیرپا گذاشتن حقوق زنان را قانونی می داند. بنابراین قانون مجازات اسلامی "زنانی که بدون پوشش اسلامی در معابر عمومی ظاهر شوند به ۱۰ روز تا ۲ ماه زندان محکوم خواهند شد". بنابراین، در سال های اولیه پس از انقلاب، نهادی به نام "گشت ارشاد" تاسیس شد که در خیابان ها می گردید تا زنانی را که موی سر خود را از روسری بیرون گذاشته یا لباس های تنگ پوشیده اند که برجستگی ها بدن و شکل اندام آنان را نشان می دهد دستگیر کنند. بیش از سه دهه است که خیابان های ایران به صحنه کارزار بدل شده است و زنان جوانی را که از قوانین اطاعت نمی کنند به درون پاترول های گشت ارشاد کشانده، به زندان برده، شلاق زده و جریمه می کنند و همه این خشونت ها به نام حمایت از جامعه مسلمان انجام می شود. روشن است که حجاب به یکی از ضرورت های غیرقابل بحث زندگی زنان ایرانی پس از انقلاب تبدیل شده است. با این حال، زنان بسیاری تلاش می کنند با بیرون گذاشتن مقداری از موی سر خود از روسری قانون پوشش اسلامی را زیرپا گذارند تا نشان دهند که با این قوانین موافق نیستند و وجود گشت های ارشاد در خیابان های ایران دلیل همین مدعاست. اکنون که فصل تابستان با گرمای شدیدش در راه است و زنان و دختران از تحمل کردن این حجاب اجباری رنج میبرند آنها مجبورند ساعت ها در مدارس ها، دانشگاهها، ادارات و مکان های عمومی این حجاب اجباری که شامل: روسری، مقنعه و چادر و رنگهای تیره میشود را تحمل کنند که این امر باعث میشود گرمای تابستان چند برابر و طاقت فرسا برای زنان ایرانی شود. فصل تابستان در اکثر نقاط جهان از زیبایی و شور و حال خاصی برخوردار است و همه با اشتیاق زیادی به استقبال این فصل میروند. ولی زنان ایران از آمدن این فصل به دلیل محدودیت هایشان بسیار هراس دارند. متأسفانه در ایران اوضاع فلاکت باری، برای زنان حاکم است. در طول این سی و چند سال، روز به روز این فشارها از طرف جمهوری اسلامی بر روی زنان ایران بیشتر و بیشتر میشود.